

N:o 150.

Af herr **J. A. Fjällbäck**, *angående ändrade bestämmelser rörande statens förvaltningsbidrag till inregisterade sjukkassor.*

Då 1891 års Riksdag antog lagen om sjukkassor, så var tydligen afsigten att reglera och understödja den beaktansvärda sträfvan till sjelfhjelp, som fått sitt uttryck i det stora antal sjukkassor, som finnas i vårt land; men dessutom torde statens intresse för erhållandet af en omfattande och upplysande statistik på detta område i hög grad bidragit till lagens antagande.

Huruvida nu dessa syftemål i någon nämnvärd grad uppnåtts eller icke, under de år lagen varit gällande, framgår med all önskvärd tydlighet af de redogörelser, som afgifvits för åren 1892 och 1893 öfver de registrerade kassornas verksamhet. Enligt arbetareförsäkringskomiténs betänkande funnos år 1884 i hela riket 1,049 sjukkassor med sammanlagdt 138,726 medlemmar, af dessa och de sedermera tillkomna voro vid 1893 års slut endast 344 med 41,243 medlemmar inregistrerade. Då sjukkassornas medlemsantal under år 1893 med visshet kan antagas uppgå till omkring 200,000, så framgår häraf, att endast omkring en femtedel ansett med sin fördel förenligt att underkasta sig inregistreringen. Så voro till exempel i Stockholm endast 30 kassor med 5,381 medlemmar inregistrerade, under det att bland de icke inregistrerade en enda, »Enighet ger styrka», vid samma tidpunkt hade 7,463 medlemmar. Under år 1894 har visserligen antalet inregistrerade kassor härstädes ökats till 35 med 6,054 medlemmar, men samtidigt ökades nämnda förenings medlemsantal till 8,074 och lär för närvarande uppgå till öfver 9,000. Då det kända antalet kassor i Stockholm år 1884 var 147 med 34,959 medlemmar och sedan dess säkerligen be-

tydligt ökats (så hade till exempel »Enighet ger styrka» endast 2,133 då, mot öfver 9,000 nu) så framgår här af, att endast omkring en tiondedel af hela medlemsantalet är inregistrerad. Af erfarenheten under den tid lagen varit gällande framgår således, att det resultat man afsåg att vinna i stort sedt uteblifvit.

Frågar man sig då, hvilka de mest verkande orsakerna till detta nedslående förhållande torde vara, så är det uppenbart, att de fördelar, staten erbjuder de inregistrerade kassorna, äro så obetydliga, att flertalet, särskildt bland de större, föredraga att icke inregistrera sig, emedan förvaltningsbidraget icke på långt när betäcker de dermed förenade kostnaderna. Ingen må förundra sig öfver att en kassa, som till exempel »Enighet ger styrka», hvilken år 1894 hade öfver 8,000 medlemmar, 100,500 kronor inkomster, 80,993 kronors utgifter, hvaraf förvaltningskostnader öfver 7,000 kronor, och utbetalade till 2,031 medlemmar för 6,667 veckors sjukhjälp 66,670 kronor, icke låtit inregistrera sig för att få det obetydliga statsbidraget 300 kronor, hvilket bidrag naturligtvis icke har den ringaste betydelse för en kassa med den omfattning som den ifrågavarande. Ensamt kostnaderna för nya stadgar skulle medtaga statsbidragen för flera år, hvaraf följer, att denna och säkerligen många andra icke inregistrerade föreningar af sparsamhetshänsyn afhålla sig från att meddela uppgifter om sin gagnande verksamhet.

Det är säkerligen af stor betydelse för kommunerna och äfven för staten, att sjukkasseväsendet på allt sätt understödjes och utvecklas i allt vidare kretsar öfver hela landet, emedan derigenom många bland de mindre bemedlade kunna utan fattigvårdens bistånd hjälpa sig sjelfva vid inträffande sjukdom och deraf föranledd nödstäld belägenhet. Men om sjukkassornas verksamhet är fördelaktig för hela samhället, så torde det vara både rätt och billigt, att staten i högre grad än för närvarande lemnar dem sitt understöd.

Detta torde bäst ske på det sätt, som nu är bestämdt, dock så att beloppen ökas. I fråga om bidragets storlek gäller som bekant den bestämmelsen, att detsamma utgår med 1 krona för hvarje medlem till och med 50, med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 250 samt med 25 öre för hvarje medlem derutöfver, dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 300 kronor. Enligt denna bestämmelse utbetalades under år 1893 24,241 kronor i förvaltningsbidrag till de 344 inregistrerade kassorna, hvarvid dock bör märkas, att det vid granskning af tabellerna i redogörelsen visar sig, att en del kassor erhållit bidragen för både år 1892 och 1893, och att således

beloppet för år 1893 i verkligheten icke uppgår till den angifna summan. Det skulle således låta sig göra att öka bidraget utan att därför behöfva höja statsanslaget utöfver 100,000 kronor, åtminstone icke under de närmaste åren.

Att bestämdt på förhand påstå, att ett visst belopp i bidrag för hvarje medlem är det enda rätta, torde vara svårt. Åtgärder af denna art måste mer eller mindre verkställas på försök, och erfarenheten får sedermera visa, hvad som är det bästa i hvarje fall. Dock torde den hittills vunna erfarenheten gifva vid handen, att en ökning från 1 krona till 2 kronor för hvarje medlem till och med 50, från 50 öre till 1 krona för hvarje medlem därutöfver till och med 250, från 25 öre till 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 500 samt 25 öre för hvarje medlem derutöfver utan någon begränsning är väl behöflig, för såvidt man önskar något för såväl kassorna som staten gagnande resultat af sjukkasselagen.

I afseende å det af Kongl. Maj:t föreslagna maximibeloppet 150 kronor yttrade särskilda utskottet följande: »För en sjukkassa som räknar medlemmar i flera hundra- eller kanske tusental vore ett statsanslag af 150 kronor, äfven betraktadt uteslutande såsom förvaltningsbidrag, väl allt för knappt för att kunna verka såsom uppmuntran till att underkasta sig det, särskildt för en större kassa, icke alldeles obetydliga besväret att till exempel samla och i ordnad skick meddela statistiska uppgifter i enlighet med sjukkasselagen § 10.» Hvad utskottet här sagt om 150 kronor gäller i nästan lika hög grad om 300 kronor. Risker för ökade utgifter, i fall bestämmelsen om maximum borttages, torde blifva ganska ringa, emedan det är ett fåtal kassor med så hög numerär, att bidraget skulle uppgå till 1,000 kronor, men det är för statistikens skull af stor vigt, att dessa större kassor låta inregistrera sig. I afseende å de mindre kassorna, så torde ett högre bidrag verka i den riktning att årsavgifterna ökades, emedan i annat fall kassorna icke skulle kunna erhålla bidraget oafkortadt enligt bestämmelsen i lagen derom, att kassans årsinkomst måste vara 3 gånger större än statens bidrag. Så som nu förhållandet är, kan en kassa med 25 medlemmar och 75 kronors årsinkomst uttaga statsbidraget, och då erfarenheten visar att kassorna få utbetala sjukhjälp för omkring 6 à 7 dagar per år och medlem, så kunna en sådan kassas medlemmar i bästa fall påräkna en sjukhjälp af högst 4 kronor per vecka, hvilket torde vara alldeles otillräckligt. Om deremot bidraget höjes till dubbelt mot nu, så skulle kassorna säkerligen arbeta på att uppnå så stor

årsinkomst, att hela bidraget kunde uttagas, i hvilket fall också sjukhjelpen kunde ökas till 8 kronor per vecka.

Med stöd af det nu anförda tillåter jag mig därför vördsamt föreslå,

det Riksdagen ville antaga följande förändrade bestämmelser angående statens förvaltningsbidrag till inregistrerade sjukkassor: Bidraget utgår med 2 kronor för hvarje medlem till och med 50, med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 250, med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 500 samt 25 öre för hvarje medlem derutöfver.

Stockholm i januari 1896.

J. A. Fjällbäck.